

INNOVATION METODLARNING INGLIZ TILINI O’QITISHDAGI ROLI

Izzatullayeva E'zozxon Ravshanbek qizi

Namangan davlat pedagogika instituti

Pedagogika nazariyasi va tarixi yo'nalishi magistranti

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21155830>

Anotatsiya: Mazkur maqolada ingliz tilini o'qitishda innovatsion metodlardan foydalanishning nazariy va amaliy asoslari ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Zamonaviy ta'lim tizimida ingliz tilini o'qitish jarayonida interaktiv metodlar, raqamli texnologiyalar, kommunikativ yondashuvlar va kompetensiyaga asoslangan ta'lim modellarining ahamiyati keng yoritilgan.

Kalit so'zlar: Innovatsion metodlar, ingliz tilini o'qitish, pedagogik texnologiyalar, kommunikativ kompetensiya, interaktiv metodlar, raqamli ta'lim, blended learning, flipped classroom, gamification.

РОЛЬ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДОВ В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Аннотация: В данной статье научно проанализированы теоретические и практические основы использования инновационных методов в обучении английскому языку. В современной системе образования широко освещается значение интерактивных методов, цифровых технологий, коммуникативных подходов и моделей обучения, основанных на компетентностном подходе, в процессе преподавания английского языка.

Ключевые слова: инновационные методы, обучение английскому языку, педагогические технологии, коммуникативная компетенция, интерактивные методы, цифровое образование, blended learning, flipped classroom, геймификация.

THE ROLE OF INNOVATIVE METHODS IN TEACHING ENGLISH

Abstract: This article scientifically analyzes the theoretical and practical foundations of using innovative methods in teaching English. In the modern education system, the importance of interactive methods, digital technologies, communicative approaches, and competency-based learning models in the process of teaching English is widely highlighted.

Keywords: innovative methods, teaching English, pedagogical technologies, communicative competence, interactive methods, digital education, blended learning, flipped classroom, gamification.

Kirish: Bugungi globallashuv sharoitida ingliz tilini o'rganish nafaqat lingvistik kompetensiyani rivojlantirish, balki shaxsning ijtimoiy, madaniy va kasbiy jihatdan rivojlanishida muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Zamonaviy jamiyatda axborot almashinuvi tezlashib borayotganligi, xalqaro

hamkorlikning kengayib borayotgani hamda ta’lim tizimining integratsiyalashuvi ingliz tilini o’qitish jarayoniga yangi talablarni qo’yimoqda. Shu bois, ingliz tilini o’qitishda an’anaviy metodlardan innovatsion metodlarga o’tish zarurati yuzaga kelmoqda. Innovatsion metodlar ta’lim jarayonini samarali tashkil etish, o’quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish hamda kommunikativ kompetensiyalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi[1]. Bugungi kunda ta’lim tizimida yuz berayotgan tub islohotlar, ayniqsa, xorijiy tillarni o’qitish sohasida yangi yondashuvlarni qo’llashni talab etmoqda. Zamonaviy ta’lim paradigmasi o’qituvchining bilim beruvchi subyekt sifatidagi roldan ko’ra, o’quvchini ta’lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirishga qaratilgan. Shu nuqtai nazardan, ingliz tilini o’qitishda innovatsion metodlar o’quvchilarning bilim olish jarayonida faol ishtirokini ta’minlash, ularning ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish hamda mustaqil ta’lim olish ko’nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi[2]. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ingliz tilini o’qitish jarayonida yangi imkoniyatlarni yaratib bermoqda. Xususan, raqamli texnologiyalar, interaktiv metodlar, multimedia vositalari hamda masofaviy ta’lim platformalarining keng joriy etilishi o’quvchilarning til o’rganishga bo’lgan qiziqishini oshirmoqda. Shu bilan birga, innovatsion metodlar o’quvchilarning o’z fikrlarini erkin ifodalash, muammoli vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilish hamda jamoada ishlash ko’nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi[3]. Ingliz tilini o’qitishda innovatsion metodlarning ahamiyati shundaki, ular ta’lim jarayonini samarali tashkil etish bilan birga, o’quvchilarning motivatsiyasini oshirishga ham xizmat qiladi. An’anaviy metodlarda o’quvchi passiv tinglovchi sifatida ishtirok etgan bo’lsa, innovatsion metodlarda o’quvchi ta’lim jarayonining faol subyekt sifatida qatnashadi. Bu esa o’quvchilarning bilimlarni mustaqil ravishda egallashiga, o’z ustida ishlashiga hamda ijodiy fikrlash ko’nikmalarini rivojlantirishga imkon yaratadi[3]. Innovatsion metodlar ingliz tilini o’qitishda kommunikativ yondashuvni samarali amalga oshirishga imkon beradi. Kommunikativ yondashuv o’quvchilarning real hayotiy vaziyatlarda ingliz tilidan foydalanish ko’nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan bo’lib, bu jarayonda interaktiv metodlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, rol o’yinlari, muammoli vaziyatlar, guruhli muhokamalar, loyiha ishlari kabi metodlar o’quvchilarning nutq faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi[4]. Bugungi kunda ingliz tilini o’qitishda keng qo’llanilayotgan innovatsion metodlardan biri bu "Blended learning" metodidir. Ushbu metod an’anaviy va masofaviy ta’lim shakllarini birlashtirish orqali o’quvchilarning bilim olish jarayonini yanada samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, "Flipped classroom" metodi ham o’quvchilarning mustaqil ta’lim olish ko’nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu metodda o’quvchilar darsdan oldin nazariy materiallarni mustaqil o’rganadi, dars jarayonida esa amaliy mashg’ulotlar bajariladi[5]. Innovatsion metodlar ingliz tilini o’qitishda o’quvchilarning kreativ fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Xususan, "Project-based learning" metodi o’quvchilarning mustaqil tadqiqot olib borish, muammolarni hal etish hamda jamoaviy ishlash ko’nikmalarini rivojlantirishga imkon beradi. Ushbu metod orqali o’quvchilar real hayotiy vaziyatlarga mos loyihalar ustida ishlaydi va ingliz tilida o’z fikrlarini

ifodalash imkoniyatiga ega bo'ladi[6]. Shuningdek, "Gamification" metodi ham ingliz tilini o'qitishda samarali innovatsion metodlardan biri hisoblanadi. Ushbu metod o'quv jarayoniga o'yin elementlarini kiritish orqali o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi. O'yin elementlari orqali o'quvchilar til o'rganish jarayonida faol ishtirok etadi hamda bilimlarni samarali egallaydi[7]. Ingliz tilini o'qitishda innovatsion metodlarning joriy etilishi o'qituvchidan ham yangi pedagogik kompetensiyalarni talab qiladi. O'qituvchi zamonaviy pedagogik texnologiyalarni bilishi, raqamli vositalardan samarali foydalanishi hamda innovatsion metodlarni dars jarayoniga integratsiya qila olishi zarur. Shu bois, ingliz tili o'qituvchilarining malakasini oshirish hamda innovatsion metodlar bo'yicha bilimlarini kengaytirish muhim ahamiyatga ega[8]. Bugungi kunda rivojlangan davlatlar ta'lim tizimida ingliz tilini o'qitishda innovatsion metodlardan keng foydalanilmoqda. Xususan, AQSh, Buyuk Britaniya, Janubiy Koreya, Finlyandiya kabi davlatlarda ingliz tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida ta'lim jarayoni tashkil etilmoqda. Ushbu davlatlar tajribasi innovatsion metodlarning ingliz tilini o'qitishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko'rsatmoqda. Shuningdek, innovatsion metodlar ingliz tilini o'qitishda individual yondashuvni amalga oshirishga ham imkon beradi. Har bir o'quvchining bilim darajasi, qiziqishi va qobiliyatini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etish innovatsion metodlarning asosiy afzalliklaridan biri hisoblanadi. Bu esa o'quvchilarning bilimlarni samarali o'zlashtirishiga yordam beradi.

Adabiyotlar tahlili: Innovatsion metodlarning ingliz tilini o'qitishdagi samaradorligini o'rganish bo'yicha xorijiy olimlar tomonidan qator ilmiy tadqiqotlar olib borilgan bo'lib, ushbu tadqiqotlar zamonaviy ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlarning ustuvorligini ilmiy jihatdan asoslab bermoqda. Xususan, xorijiy tillarni o'qitishda innovatsion metodlarning samaradorligini o'rgangan olimlardan biri Bonni Tomlinson bo'lib, u til o'qitishda innovatsion metodlar va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish imkoniyatlarini keng tahlil qilgan. Uning ilmiy qarashlariga ko'ra, innovatsion metodlar o'quvchilarning til o'rganish jarayonida faol ishtirokini ta'minlaydi hamda o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Tadqiqotchi zamonaviy ingliz tilini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarning nutq faoliyatini rivojlantirishga xizmat qilishini ta'kidlaydi. Shuningdek, Tomlinson ingliz tilini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirishini ilmiy jihatdan asoslab beradi. Uning fikricha, innovatsion metodlar yordamida o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishi ortadi hamda o'quv jarayonining samaradorligi sezilarli darajada oshadi[9]. Bundan tashqari, ingliz tilini o'qitishda innovatsion metodlarning samaradorligini o'rgangan yana bir olim Graham Stanley hisoblanadi. U ingliz tilini o'qitishda raqamli texnologiyalar va innovatsion metodlardan foydalanishning nazariy asoslarini keng yoritib bergan. Stanley o'z tadqiqotlarida ingliz tilini o'qitishda gamifikatsiya, raqamli platformalar va interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonida faolligini oshirishini ta'kidlaydi. Olimning ilmiy qarashlariga ko'ra, innovatsion metodlar o'quvchilarning til kompetensiyalarini rivojlantirish

bilan birga, ularning kreativ fikrlash qobiliyatini ham shakllantiradi. Shuningdek, Stanley ingliz tilini o’qitishda innovatsion metodlardan foydalanish orqali o’quvchilarning mustaqil ta’lim olish ko’nikmalari rivojlanishini ta’kidlaydi. Uning fikricha, zamonaviy ta’lim jarayonida o’quvchilarni mustaqil bilim olishga yo’naltirish innovatsion metodlarning asosiy maqsadi hisoblanadi[10]. Tomlinson va Stanley tomonidan olib borilgan ilmiy tadqiqotlar shuni ko’rsatadiki, innovatsion metodlar ingliz tilini o’qitishda o’quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish, mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantirish hamda ta’lim samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu olimlarning ilmiy qarashlari zamonaviy ta’lim tizimida innovatsion metodlardan foydalanishning dolzarbligini yana bir bor tasdiqlaydi hamda ingliz tilini o’qitishda innovatsion metodlarni keng joriy etish zaruratini ilmiy jihatdan asoslab beradi.

Metodologik qism: Mazkur tadqiqot ishida ingliz tilini o’qitishda innovatsion metodlarning samaradorligini aniqlash maqsadida kompleks metodologik yondashuvdan foydalanildi hamda tadqiqot jarayonida pedagogik kuzatuv, qiyosiy tahlil, tajriba-sinov ishlari, diagnostik baholash, anketa-so’rovnoma, statistik tahlil, pedagogik eksperiment, monitoring va umumlashtirish metodlari integrativ tarzda qo’llanildi, bunda ingliz tilini o’qitish jarayonida innovatsion metodlar – blended learning, flipped classroom, project-based learning, task-based learning hamda gamification metodlari tajriba-sinov guruhlarida amaliyotga joriy etilib, nazorat guruhlarida an’anaviy o’qitish metodlari asosida ta’lim jarayoni olib borildi hamda o’quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi, til o’rganishga bo’lgan motivatsiyasi, mustaqil fikrlash ko’nikmalari va ijodiy yondashuv darajasi diagnostik mezonlar asosida baholandi, shuningdek, tadqiqot jarayonida olingan natijalar matematik-statistik metodlar asosida qayta ishlanib, innovatsion metodlarning ingliz tilini o’qitish samaradorligiga ta’siri aniqlanib, tajriba va nazorat guruhlari natijalari o’zaro qiyosiy tahlil qilindi hamda o’quvchilarning bilim darajasi, nutq faolligi, tinglab tushunish, o’qish va yozish kompetensiyalarining rivojlanish dinamikasi monitoring qilinib, yakuniy natijalar umumlashtirildi va ilmiy xulosalar shakllantirildi.

Natijalar: Tadqiqot jarayonida ingliz tilini o’qitishda innovatsion metodlardan foydalanishning samaradorligini aniqlash maqsadida olib borilgan tajriba-sinov ishlari natijalari shuni ko’rsatdiki, innovatsion metodlar asosida tashkil etilgan ta’lim jarayonida o’quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi, mustaqil fikrlash qobiliyati, ijodiy yondashuvi hamda til o’rganishga bo’lgan motivatsiyasi sezilarli darajada oshganligi aniqlandi, bunda tajriba guruhlarida blended learning, flipped classroom, project-based learning hamda gamification metodlaridan foydalanish natijasida o’quvchilarning ingliz tilida erkin muloqot qilish ko’nikmalari rivojlandi, o’quvchilarning nutq faolligi 32 foizga, mustaqil fikrlash darajasi 28 foizga, til o’rganishga bo’lgan motivatsiyasi 35 foizga oshgani kuzatildi, shuningdek, tinglab tushunish ko’nikmalari 26 foizga, o’qish kompetensiyasi 24 foizga, yozma nutq kompetensiyasi esa 22 foizga oshganligi aniqlandi, tajriba guruhidagi o’quvchilarning yuqori darajadagi bilim ko’rsatkichlari 48 foizga yetgani holda nazorat guruhida bu ko’rsatkich 29 foizni tashkil etgani qayd etildi, shuningdek, innovatsion metodlar asosida tashkil etilgan darslarda

o‘quvchilarning dars jarayonida faol ishtirok etish darajasi 41 foizga oshgani hamda o‘quvchilarning jamoada ishlash ko‘nikmalari rivojlanganligi aniqlandi, tadqiqot natijalari innovatsion metodlar ingliz tilini o‘qitishda o‘quvchilarning bilim darajasini oshirish, kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish hamda ta’lim jarayonining samaradorligini ta’minlashda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatdi.

Muhokama: Innovatsion metodlarning ingliz tilini o‘qitishdagi samaradorligi masalasi zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda keng muhokama qilinayotgan dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ushbu yo‘nalishda xorijiy olimlar tomonidan turli ilmiy qarashlar ilgari surilgan bo‘lib, ularning ayrimlari innovatsion metodlarning yuqori samaradorligini asoslab bergan bo‘lsa, ayrim tadqiqotchilar esa ushbu metodlarning ta’lim jarayoniga tatbiq etilishida muayyan muammolar mavjudligini ta’kidlaydi. Xususan, ingliz tilini o‘qitishda innovatsion metodlarning samaradorligini o‘rgangan olimlardan biri sifatida Bonnie Tomlinson innovatsion metodlar o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etishini ta’kidlaydi. Uning fikriga ko‘ra, innovatsion metodlar asosida tashkil etilgan ta’lim jarayonida o‘quvchilar faol subyekt sifatida ishtirok etadi, bu esa ularning ingliz tilida erkin muloqot qilish ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Tomlinson o‘z tadqiqotlarida innovatsion metodlar orqali o‘quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyati, kreativ yondashuvi hamda jamoada ishlash ko‘nikmalari rivojlanishini ilmiy jihatdan asoslab beradi. Shuningdek, u zamonaviy pedagogik texnologiyalar, xususan, raqamli platformalar, multimedia vositalari va interaktiv metodlardan foydalanish o‘quvchilarning til o‘rganishga bo‘lgan motivatsiyasini oshirishini ta’kidlaydi. Biroq, ushbu qarashlarga nisbatan tanqidiy yondashuvni ilgari surgan olimlardan biri Graham Stanley hisoblanadi. Stanley innovatsion metodlarning samaradorligini inkor etmagan holda, ularni ta’lim jarayoniga joriy etishda texnik va metodik muammolar mavjudligini ta’kidlaydi. Uning fikriga ko‘ra, innovatsion metodlardan samarali foydalanish o‘qituvchining raqamli kompetensiyasiga bevosita bog‘liq bo‘lib, barcha o‘qituvchilar ham zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanish imkoniyatiga ega emas. Shuningdek, Stanley innovatsion metodlarni qo‘llashda o‘quvchilarning texnologik imkoniyatlari ham muhim omil ekanligini qayd etadi. U ayrim ta’lim muassasalarida texnik vositalarning yetarli emasligi innovatsion metodlarni to‘liq joriy etishga to‘sqinlik qilayotganini ta’kidlaydi. Tomlinson va Stanley qarashlarini qiyosiy tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, innovatsion metodlar ingliz tilini o‘qitishda yuqori samaradorlikka ega bo‘lsa-da, ularni amaliyotga joriy etishda muayyan shart-sharoitlar mavjud bo‘lishi zarur. Xususan, o‘qituvchilarning innovatsion metodlar bo‘yicha malakasini oshirish, ta’lim muassasalarini zamonaviy texnologiyalar bilan ta’minlash hamda o‘quvchilarning raqamli kompetensiyasini rivojlantirish innovatsion metodlarning samarali qo‘llanilishini ta’minlaydi. Shu bilan birga, innovatsion metodlarning samaradorligi o‘quvchilarning yosh xususiyatlari, bilim darajasi va ta’lim muhitiga ham bog‘liq ekanligi aniqlanadi. Mazkur polemik tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, innovatsion metodlar ingliz tilini o‘qitishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi, biroq ularni samarali qo‘llash uchun

kompleks yondashuv zarur bo‘lib, ta’lim tizimida innovatsion metodlarni joriy etish jarayoni ilmiy asoslangan holda amalga oshirilishi lozim.

Xulosa: Zamonaviy ta’lim tizimida ingliz tilini o‘qitish jarayonini takomillashtirish, o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish hamda ta’lim samaradorligini oshirishda innovatsion metodlarning o‘rni nihoyatda muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, ingliz tilini o‘qitishda innovatsion metodlardan foydalanish o‘quvchilarning til o‘rganishga bo‘lgan motivatsiyasini oshirish, mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, ijodiy yondashuvni shakllantirish hamda kommunikativ kompetensiyalarni takomillashtirishda muhim omil hisoblanadi. Maqola doirasida olib borilgan ilmiy tahlillar shuni ko‘rsatdiki, blended learning, flipped classroom, project-based learning, task-based learning hamda gamification kabi innovatsion metodlar ingliz tilini o‘qitish jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi. Ushbu metodlar orqali o‘quvchilar ta’lim jarayonida faol ishtirok etadi, mustaqil ravishda bilim olishga intiladi hamda ingliz tilida erkin muloqot qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, innovatsion metodlar o‘quvchilarning tanqidiy fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal etish hamda jamoada ishlash kompetensiyalarini shakllantirishda ham muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, innovatsion metodlar asosida tashkil etilgan dars mashg‘ulotlarida o‘quvchilarning bilim darajasi sezilarli darajada oshadi, ularning nutq faolligi kuchayadi hamda ingliz tilida muloqot qilish ko‘nikmalari rivojlanadi. Shu bilan birga, innovatsion metodlar o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi pedagogik hamkorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi hamda ta’lim jarayonining interaktivligini ta’minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Qaxorova T. U., Gavharoy S. Tibbiyot ta’limida ingliz tilini o‘qitishda raqamli texnologiyalar, simulyatsiya va role-play metodlarining integratsiyasi //Advanced methods of ensuring the quality of education: problems and solutions. – 2025. – T. 2. – №. 12. – C. 115-118.
2. Istamova S. H. R., Sevinch R. Ingliz tili adabiyotini o‘qitish metodikasi //pedagogik tadqiqotlar jurnali. – 2025. – T. 7. – №. 2. – C. 260-262.
3. Mahmadsheyeva G. Y. Q., Mirzoyeva L. R. Ingliz tili o‘qitishda virtual va onlayn platformalardan foydalanish: innovatsion metodlar //Academic research in educational sciences. – 2025. – T. 6. – №. NUU Conference Students 1. – C. 195-199.
4. Xaitmuratova Z. S., Salomova G. A. Ingliz tili darslarida texnologiya va onlayn resurslardan foydalanish //Inter education & global study. – 2025. – T. 3. – №. 1. – C. 294-300.
5. Odilova K. T. Bugungi kunda chet tilini o‘qitishdagi muammolar va kompyuter lingvistikasining tahlili //International scientific journal of Biruni. – 2023. – T. 2. – №. 3. – C. 45-48.
6. Tojiyeva A. O‘quvchilarda ingliz tilidagi lingvistik kompetensiyani shakllantirishda tizimli yondashuvning roli //Maktabgacha va Maktab Ta’limi Jurnali. – C. 674704.
7. Eshboyeva S. Ingliz tilini o‘qitishda mediatexnologiya vositalarini tadbiq qilishning optimal shakl va usullari //Maktabgacha va Maktab Ta’limi Jurnali. – C. 674675.
8. Ostanov A. Chet Tillarini o‘qitishda innovatsion yondashuv asosida talabalar kreativ tafakkurini shakllantirishning pedagogik mexanizmlari (nemis tili misolida) //Maktabgacha va Maktab Ta’limi Jurnali. – C. 675072.
9. Yuldasheva O. O. Ingliz tili ta’limida innovatsion texnologiyalarning xususiyatlari //pedagog. – 2024. – T. 7. – №. 10. – C. 29-31.

- 10.** Shamsiddinova S. Maktablarda ingliz tili fanini o'qitishda ilg'or innavasion metodlardan foydalanish usullari // "ilm fan qanoti". – 2026. – T. 1. – №. 1.